تازه‌های اقتصاد
چهارشنبه ۰۷ مرداد ۱۴۰۵ شماره ۸۷

آسیب به اقشار ضعیف با تامین مالی طرح‌های حمایتی از بانک مرکزی

(صفحه ۲)

شوک‌های خارجی تورم را از روند طبیعی خارج کرده است

(صفحه ۳)

دستیار رئیس کل بانک مرکزی در امور ارزی:

بازگشت ارز صادراتی دو برابر شد

مهدی دارابی، دستیار رئیس‌کل بانک مرکزی در امور ارزی، درباره افزایش بازگشت ارز حاصل از صادرات و نتایج سیاست‌های جدید ارزی گفت: از دی‌ماه و پس از اصلاح سیاست‌های ارزی، روند بازگشت ارز بهبود یافت؛ به‌طوری که با احتساب نکردن چند ماه جنگ، میزان فروش ارز در مرکز مبادله و بازگشت ارز از دو میلیارد دلار در آذرماه به چهار میلیارد دلار در بهمن‌ماه افزایش یافت.

دارابی افزود: اصلاحات انجام‌شده در سیاست‌های ارزی، بازگشت ارز را تقویت کرد؛ اما این روند تنها به نرخ ارز وابسته نیست و عوامل مختلفی از جمله نااطمینانی‌ها بر آن اثرگذار است. بانک مرکزی در بخش مربوط به نحوه، نوع و نرخ بازگشت ارز توانست اصلاحات لازم را انجام دهد و از دی‌ماه شاهد بهبود روند بازگشت ارز بودیم.

دستیار رئیس‌کل بانک مرکزی در امور ارزی ادامه داد: افزایش ذخایر بانک مرکزی نیز نشانه دیگری از بهبود بازگشت ارز بود؛ چراکه در صورت نبود این بهبود، امکان افزایش ذخایر بانک مرکزی وجود نداشت.

دارابی در پاسخ به پرسشی درباره افزایش ذخایر ارزی بانک مرکزی و تأثیر آن بر مدیریت بازار ارز اظهار کرد: بهبود بازگشت ارز، امکان افزایش ذخایر بانک مرکزی را فراهم کرد؛ اما با توجه به شرایط نااطمینانی، حفظ ذخایر بیشتر و محدود کردن مصارف، رویکرد منطقی‌تری بود تا متناسب با شرایط، امکان افزایش یا کاهش ذخایر وجود داشته باشد. بخشی از افزایش ذخایر نیز به همین شرایط نااطمینانی بازمی‌گردد.

> "با احتساب نکردن چند ماه جنگ، میزان فروش ارز در مرکز مبادله و بازگشت ارز از دو میلیارد دلار در آذرماه به چهار میلیارد دلار در بهمن‌ماه افزایش یافت"

یادداشت روز

مهار تورم؛ مأموریتی فراتر از بانک مرکزی

سیاوش غیبی‌پور
کارشناس مسائل اقتصادی

تورم در اقتصاد ایران صرفاً نتیجه رشد نقدینگی یا عملکرد یک نهاد خاص نیست، بلکه حاصل برهم‌کنش مجموعه‌ای از عوامل پولی، مالی، ساختاری و حتی تحولات بیرونی است. به همین دلیل، هرگونه سیاست‌گذاری برای مهار پایدار تورم، نیازمند نگاهی جامع به نقش دولت، بانک مرکزی، شبکه بانکی و شرایط اقتصاد کلان است. تنها در چنین چارچوبی می‌توان درباره اثربخشی سیاست‌های پولی، انضباط مالی و اصلاحات ساختاری در مسیر کنترل تورم قضاوت کرد.

تحلیل تورم تنها با تمرکز بر یک عامل یا یک نهاد امکان‌پذیر نیست؛ چراکه تورم در اقتصاد ایران حاصل برهم‌کنش مجموعه‌ای از عوامل داخلی و خارجی است. از یک سو، ساختار بودجه دولت، نحوه تأمین کسری بودجه، رشد هزینه‌های عمومی و شرایط شبکه بانکی بر روند افزایش قیمت‌ها اثرگذار است و از سوی دیگر، عواملی مانند تحریم‌ها، جنگ و تحولات بازارهای جهانی نیز می‌توانند فشارهای تورمی را تشدید کنند. بنابراین، مهار پایدار تورم نیازمند هماهنگی میان سیاست‌های مالی دولت با سیاست‌های پولی بانک مرکزی است.

یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر تورم، نحوه مدیریت بودجه عمومی است. در همه اقتصادهای جهان، دولت‌ها ممکن است در مقاطعی با کسری بودجه مواجه شوند و برای جبران آن از ابزارهای مختلفی مانند انتشار اوراق بدهی، استفاده از منابع مالی داخلی و خارجی، جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و سایر روش‌های تأمین مالی استفاده کنند.

ادامه مطلب را در لینک بخوانید

مجوز واردات ۷۵ هزار دستگاه خودرو صادر شد

سقف فردی تسهیلات نهضت ملی مسکن به ۸۵۰ میلیون تومان افزایش یافت

پرداخت مستقیم حقوق نیروهای شرکتی وارد فاز اجرا شد

مرکز آمار نرخ تورم سالانه تیرماه ۱۴۰۵ را ۶۶ درصد اعلام کرد

آسیب به اقشار ضعیف با تامین مالی طرح‌های حمایتی از بانک مرکزی

در شرایط فعلی دوباره بحث تأمین مالی طرح‌های حمایتی و حتی چاپ پول برای جبران کسری بودجه داغ شده است، **علی سعدوندی**، اقتصاددان با انتقاد از ساختار سیاست‌گذاری پولی و مالی کشور، هشدار می‌دهد که دست‌اندازی به منابع بانک مرکزی، تورم را تشدید کرده و در نهایت بیشترین آسیب را به معیشت مردم و ثبات اقتصادی وارد می‌کند.

ما باید تغییرات بسیار جدی در سیاست‌گذاری پولی، سیاست‌گذاری مالی و نظام بودجه‌ریزی کشور ایجاد کنیم. سال‌هاست که این اصلاحات به تعویق افتاده است. ایران یکی از معدود کشورهای جهان است که عملاً از سیاست پولی مستقل برخوردار نیست؛ در حالی که همواره توصیه شده است کشور باید یک سیاست پولی مقتدر و مستقل داشته باشد، اما چنین چیزی وجود ندارد.

دولت از بانک مرکزی انتظار دارد که کسری بودجه را به هر شکل ممکن تأمین کند و همین موضوع شرایط را وخیم‌تر می‌کند. اگرچه تأمین کسری بودجه در هر روشی می‌تواند هزینه‌هایی داشته باشد، اما تأمین آن از محل پول پرقدرت بانک مرکزی و افزایش پایه پولی، به‌مراتب خسارت بیشتری به اقتصاد وارد می‌کند.

> " دست‌اندازی به منابع بانک مرکزی، تورم را تشدید کرده و در نهایت بیشترین آسیب را به معیشت مردم و ثبات اقتصادی وارد می‌کند "

اگر واقعاً نیت خیر برای اقتصاد کشور وجود داشته باشد، باید این مسیر مسدود شود؛ اما اگر قرار باشد به اقتصاد آسیب وارد شود، معمولاً با بهانه‌های مختلف به منابع بانک مرکزی دست‌اندازی می‌شود.

برای نمونه، در یکی از دولت‌ها جهت تأمین مالی سیاست‌های جبرانی مانند یارانه نقدی، از منابع بانک مرکزی استفاده شد. این اقدام در نهایت بیشترین آسیب را به اقشار ضعیف و فقیر وارد می‌کند، زیرا افزایش تورم، نابرابری را تشدید می‌کند و امکان اجرای سیاست‌های اقتصادی صحیح را از بین می‌برد.

بنابراین، پیش‌نیاز توسعه اقتصادی، توسعه نظام بانکی، مالی و پولی کشور است و نخستین گام در این مسیر، اجرای یک سیاست پولی واقعی و مستقل است؛ چیزی که متأسفانه امروز در کشور وجود ندارد.

نمونه یک سیاست پولی صحیح آن است که بانک مرکزی به‌طور شفاف نرخ بهره هدف و نرخ تورم هدف را اعلام کند. این دو نرخ باید با یکدیگر هماهنگ باشند. البته صرف اعلام این شاخص‌ها کافی نیست؛ بلکه باید توسط افراد متخصص، مستقل، سالم و دلسوز تعیین شوند و سازکار مشخصی برای تصمیم‌گیری درباره آنها وجود داشته باشد.

بانک مرکزی باید همواره این دو نرخ را اعلام کند و مسئول تعیین آنها نیز باید افراد صاحب صلاحیت باشند. در بسیاری از کشورها، فارغ از هرگونه ادعای سیاسی یا ایدئولوژیک، اعضای کمیته تعیین نرخ بهره یا کمیته عملیات بازار باز از میان افراد مستقل، باتجربه و متخصص انتخاب می‌شوند؛ زیرا تعیین این نرخ‌ها اهمیت بسیار زیادی دارد.

ترمز گرانی مواد غذایی کشیده شد

بانک مرکزی اقدام به انتشار نرخ تورم تیر ماه کرده است که بررسی‌های صورت گرفته در این قالب گویای آن است که مواد خوراکی و آشامیدنی که خرداد ماه در صدر جدول تورم کالا و خدمات بود این ماه از منظر سیر صعودی روندی به مراتب کندتر از سایر گروه‌ها داشته و تورم آن به ۱.۸ درصد محدود شده است.

به استناد آمار منتشر شده از سوی بانک مرکزی، شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران در تیرماه به عدد ۷۴۲.۸ رسیده که نسبت به ماه قبل معادل ۳.۶ درصد افزایش داشته است. شاخص مذکور نسبت به ماه مشابه سال قبل نیز معادل ۸۳.۹ درصد افزایش داشته است. تورم در دوازده ماه منتهی به تیرماه ۱۴۰۵ نسبت به دوازده ماه منتهی به تیر ماه ۱۴۰۴ معادل ۶۱.۴ درصد بوده است.

همچنین شاخص بهای گروه کالا از زیرمجموعه شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی، در این مدت نسبت به ماه قبل آن ۲.۶ درصد افزایش داشته و شاخص گروه مذکور نسبت به ماه مشابه سال قبل معادل ۱۲۱.۵ درصد و در دوازده ماه منتهی به تیر ماه امسال نسبت به دوازده ماه منتهی به تیرماه ۱۴۰۴ معادل ۸۶.۱ درصد افزایش داشته است. میزان تورم در دوازده ماه منتهی به تیر ماه امسال نیز معادل ۶۱.۴ درصد اعلام شده است.

همچنین اعلام شده تورم ماهانه تیر ماه معادل ۳.۶ درصد بوده در حالیکه تورم خرداد معادل ۷.۴ درصد بوده است. قیاس این دو عدد نشان می‌دهد نرخ تورم ماهانه تیر در قیاس با ماه قبل آن تقریبا نصف شده است. تورم گروه کالاها ۲.۶ درصد و تورم بخش خدمات ۵.۱ درصد اعلام شده است.

آپارتمان ۸۰ تا ۹۰ متری در تهران چند؟

میانگین قیمت هر متر مربع آپارتمان نوساز در خرداد ماه امسال حدود ۲۴۰ میلیون تومان بوده که این رقم در مناطق جنوبی شهر ممکن است تا ۱۲۰ میلیون تومان هم کاهش پیدا کند و در مناطق شمالی شهر حتی به حدود متری ۷۰۰ میلیون تومان هم برسد.

اکنون به گفته دبیر کانون سراسری انبوه‌سازان میانگین هزینه ساخت یک ساختمان پنج‌طبقه درکشور به متری ۶۰ میلیون رسیده که نسبت به سال گذشته حدود ۷۰ درصد افزایش داشته است.

با این وجود میزان تورم ماهانه مسکن در تیر ماه حتی به یک درصد هم نرسیده و روی عدد ۰.۸ درصد مانده است. موضوعی که می توان بخشی از آن را به دلیل وقوع جنگ دانست. ایران از ابتدای ۱۴۰۴ تاکنون، سه بار با جنگ مواجه شده است. بازار مسکن در دو جنگ قبلی هم به محض شروع حملات با افت در معاملات خرید و در نتیجه افت در نرخ رشد قیمت و حتی در جنگ اول با افت در قیمت اسمی روبه‌رو شده بود چراکه افراد در این وضعیت ترجیح می‌دهند سرمایه‌های خود را به بازارهای زودنقدشونده هدایت کنند یا از آن بازارها خارج نشوند.

چنانچه فعالان بازار مسکن می‌گویند بازار امسال وارد فاز سردرگمی شده و معاملات در پایین‌ترین سطح خود قرار دارند.

محله	متراژ	سال ساخت	اتاق	امکانات	قیمت
خواجه عبدالله	۸۳	۱۳۹۳	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری، روف گاردن	۲۴ میلیارد تومان
شهرک آپادانا (لوکیشن)	۸۵	۱۳۹۸	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری	۱۷.۵ میلیارد تومان
ونک	۸۶	۱۴۰۴	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری	۳۷ میلیارد تومان
خانی آباد شمالی	۹۰	۱۴۰۵	۲	آسانسور و پارکینگ	۱۷.۱ میلیارد تومان
وردآورد	۸۵	۱۳۹۴	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری، دوربین مدار بسته، نگهبانی	۹.۵ میلیارد تومان
کیتا	۹۰	۱۴۰۵	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری	۶۳.۷۵۰ میلیارد تومان
هفت چنار	۸۵	۱۳۸۸	۲	طبقه سوم بدون آسانسور، دارای پارکینگ و انباری	۹ میلیارد تومان+۵۰۰ میلیون حداکثر برای پارکینگ
بلوار کشاورز	۹۰	قبل از ۱۳۷۰	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری بازسازی کامل	۲۰.۵ میلیارد تومان
سعادت آباد	۸۰	۱۳۸۰	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری، سرایدار مقیم	۳۰ میلیارد تومان
شهرک استقلال	۸۶	۱۴۰۳	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری	۷ میلیارد تومان
خیابان گرمان، محیدیه	۸۰	۱۴۰۰	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری	۱۷.۳ میلیارد تومان
تهرانپارس جنوبی	۸۲	۱۳۹۹	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری، تابی من و سرایداری ۲۴ ساعته	۱۵.۲ میلیارد تومان
بافت آباد جنوبی	۸۵	۱۴۰۵	۲	آسانسور، پارکینگ	۷.۲ میلیارد تومان
کلچین	۸۰	۱۳۹۸	۲	آسانسور، پارکینگ	۹ میلیارد تومان
برج در شهرک دانشگاه شریف	۸۰	۱۴۰۴	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری	۸.۸ میلیارد تومان
خیابان جهوش(خواجه نصیر)	۸۲	۱۳۷۸	۲	طبقه ۴ بدون آسانسور، دارای پارکینگ و انباری	۱۰.۵ میلیارد تومان
سنترخان، تهران ویلا	۹۰	۱۴۰۱	۲	آسانسور، پارکینگ، انباری	۳۰ میلیارد تومان
برج در فردوس شرق	۸۲	۱۴۰۰	۱	آسانسور، پارکینگ، انباری، شوفیدنگ زیانه، تابی‌من ۲۴ ساعته، سالن اجتماعات	۲۵.۵ میلیارد تومان
یوسف آباد	۸۰	۱۳۷۷	۲	عاقد آسانسور و پارکینگ، دارای انباری	۱۸.۳ میلیارد تومان

حسین درودیان، کارشناس اقتصادی:

شوک‌های خارجی تورم را از روند طبیعی خارج کرده است

حسین درودیان؛ کارشناس مسائل اقتصادی در رابطه با وضعیت تورم و منشا آن، گفت: تورم در اقتصاد ایران تنها محصول یک عامل نیست، بلکه از دو منشأ داخلی و خارجی تأثیر می‌پذیرد.

اقتصاد ایران دارای یک هسته مرکزی تورم است که در سال‌های گذشته حدود ۱۵ تا ۱۶ درصد برآورد می‌شد؛ اما اکنون این هسته به حدود ۲۵ درصد افزایش یافته است.

درودیان تاکید کرد: اگر شوک‌های خارجی و عوامل برون‌زا از اقتصاد ایران حذف شوند، تورم می‌تواند تا محدوده ۲۵ درصد کاهش پیدا کند، اما پایین‌تر از این سطح نخواهد آمد؛ زیرا این بخش از تورم ریشه در ساختارهای داخلی اقتصاد دارد و صرفاً با حذف عوامل خارجی از بین نمی‌رود.

وی با بیان اینکه بخش قابل توجهی از تورم بالاتر از ۲۵ درصد، ناشی از تحولات بیرونی است، افزود: تحریم‌ها، تنش‌های سیاسی و نااطمینانی‌های ناشی از فضای بین‌المللی، مهم‌ترین عواملی هستند که باعث می‌شوند نرخ تورم از هسته اصلی خود فاصله بگیرد و در سطوح بالاتری قرار گیرد؛ بنابراین در تحلیل وضعیت تورم نباید تنها به عوامل داخلی توجه کرد و از نقش متغیرهای خارجی غافل شد.

این کارشناس مسائل اقتصادی در ادامه، ارزیابی عملکرد بانک مرکزی و مجموعه دولت در دوران جنگ، تأکید کرد: مهم‌ترین معیار برای سنجش موفقیت سیاست‌گذاران اقتصادی در شرایط بحرانی، حفظ پایداری جریان تولید، توزیع و مصرف کالاهاست.

وی گفت: اگر بخواهیم عملکرد بانک مرکزی را ارزیابی کنیم، باید ببینیم تا چه اندازه توانسته است جریان طبیعی اقتصاد را از مرحله تولید تا مصرف حفظ کند و مانع ایجاد انقطاع در این زنجیره شود که باتوجه به این موضوع مجموعه دولت و بانک مرکزی چه در دوره جنگ اخیر و چه در جنگ ۱۲ روزه، نمره قابل قبولی کسب کردند.

درودیان با اشاره به تجربه کشورهای مختلف در دوران جنگ اظهار کرد: در بسیاری از کشورها وقوع جنگ با اختلال در زنجیره تأمین، کمبود کالا و شکل‌گیری بحران‌های اجتماعی همراه می‌شود؛ اما خوشبختانه در ایران با وجود فشارهای موجود، زنجیره تولید تا مصرف پایدار ماند و مردم در تأمین کالاهای اساسی با بحران جدی مواجه نشدند.

مهاجرت سرمایه‌های جدید از کسب‌وکارهای دیجیتال به بخش زیرساخت

۸۷ درصد از سرمایه‌های ورودی جدید به اقتصاد دیجیتال وارد لایه اول شد. اقتصاد دیجیتال از سه لایه تشکیل شده است. لایه اول که بخش زیرساخت‌ها و فعالیت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات است توانسته ۸۷ درصد از سرمایه‌های ورودی جدید را جذب کند و بخش دوم و سوم اقتصاد دیجیتال یعنی بانکداری دیجیتال، فروشگاه‌های آنلاین، تجارت الکترونیک و سایر کسب‌وکارهایی که فعالیت آن‌ها بر پایه فناوری‌های دیجیتال شکل گرفته همچنین نوآوری‌ها و خدمات دیجیتال پیشرفته شامل خدمات پلتفرمی پیشرفته، اپلیکیشن‌ها، کلان‌داده و هوش مصنوعی فقط ۱۳ درصد از سرمایه‌های جدید را سهم‌گیری کرده است.

سرمایه های ورودی به اقتصاد نیم میلیون میلیارد تومانی اقتصاد دیجیتال به ۳۳ هزار میلیارد تومان می‌رسد. به این ترتیب ۲۸ هزار میلیارد تومان سهم بخش اول و ۴.۳ هزار میلیارد تومان سهم بخش دوم و سوم شده است. با توجه به ورودی‌های جدید سرمایه به اقتصاد دیجیتال آنچه مشاهده می‌شود این است که سرمایه‌گذاری در اقتصاد دیجیتال کشور عمدتاً در بخش‌های زیرساختی متمرکز بوده و سهم فعالیت‌های خدماتی و پلتفرمی از سرمایه‌گذاری فیزیکی و سرمایه‌ای کمتر است. این در حالیست که مجموع ارزش اقتصادی لایه اول اقتصاد دیجیتال ۷۹ هزار و ۲۸۸ میلیارد و ۱۹۴ میلیون تومان برآورد شده است که ۱۸.۸ درصد از کل اقتصاد دیجیتال را تشکیل می‌دهد و سهم عمده ارزش افزوده این حوزه مربوط به لایه دوم و سوم است.

در سال‌های اخیر با توجه به محدودیت‌های ایجاد شده در اینترنت، کاهش بیشتر سرمایه‌های ورودی به لایه های دوم و سوم بدیهی به نظر می‌رسد.

وقتی صنعت لوکس جهان هم از تبِ رکود در امان نماند

غول ۸۵ میلیارد یورویی در پیچ سخت بازار

گزارش رسمی LVMH نشان می‌دهد که درآمد سالانه این گروه در سال ۲۰۲۴، ۸۴/۷ میلیارد یورو و سود از عملیات جاری ۱۹/۶ میلیارد یورو بوده و حاشیه سود به ۲۳/۱ درصد رسیده‌است. اما نیمه نخست ۲۰۲۶ نشان می‌دهد که حتی چنین غولی نیز از تغییر الگوی تقاضا، فشار هزینه‌ها و نااطمینانی ژئوپلیتیک آسیب می‌بیند. در این میان، افت درآمد نامی به ۳ درصد و همزمان رشد ارگانیک ۲ درصدی، نشان‌دهنده آن است که اثرات ارزی و جغرافیای فروش به‌روشنی بر صورت‌های مالی سایه انداخته‌اند.

LVMH مخفف Louis Vuitton Moët Hennessy است؛ بزرگترین گروه کالاهای لوکس جهان که مالک دهها برند مشهور در حوزه مد، جواهرات، ساعت، عطر، لوازم آرایشی و نوشیدنی‌های لوکس است.

برخلاف برداشت‌های هیجانی بازار، داده‌های صنعت نشان می‌دهد که کاهش اخیر را باید بیشتر «تعدیل پس از سال‌های رونق» دانست تا فروپاشی ساختاری. بنا بر نتایج مطالعه شرکت مشاور مدیریت آمریکایی Bain، کل هزینه‌کرد لوکس در جهان در سال ۲۰۲۴ حدود ۱/۴۸ تریلیون یورو بوده و بازار کالاهای لوکس شخصی به ۳۶۳ میلیارد یورو رسیده که نسبت به ۲۰۲۳ حدود ۲ درصد کاهش داشته است:

این گزارش همچنین می‌گوید که بازار کالاهای لوکس شخصی در ۲۰۲۴ نخستین انقباض خود در ۱۵ سال گذشته را تجربه کرده و حدود ۵۰ میلیون نفر از پایگاه مشتریان لوکس طی دو سال اخیر از این بازار خارج شده‌اند. بنابراین، فشار بر LVMH بخشی از یک روند بزرگتر جهانی است، نه صرفاً ضعف یک شرکت. سال‌ها خریداران چینی مهم‌ترین محرک تقاضای کالاهای لوکس بودند. اما با کند شدن رشد اقتصادی چین، تغییر ترجیحات مصرفی و احتیاط بیشتر خانوارها، تقاضای لوکس در این کشور دیگر شتاب سابق را ندارد. گزارش Bain به‌صراحت به عقب‌نشینی بخشی از مصرف‌کنندگان جوان‌تر، از جمله نسل Z، اشاره می‌کند؛ نسلی که تمایل و حمایت کمتری از برندهای لوکس نشان داده است.

این برای LVMH، یعنی اتکا به یک موتور رشد قدیمی دیگر کافی نیست. شرکت باید بیش از گذشته بر آمریکا، اروپا، خاورمیانه، گردشگران ثروتمند و بخش‌های مقاوم‌تر مانند جواهرات و زیبایی تکیه کند.

در همین خصوص یکی از نکات مهم، افت تقاضا در خاورمیانه به‌دلیل جنگ ایران است. این موضوع اهمیت ویژه‌ای دارد، زیرا خاورمیانه طی سال‌های اخیر یکی از مراکز روبه‌رشد مصرف لوکس بوده است. برآوردهای بازار منطقه‌ای نشان می‌دهد بازار لوکس شخصی خاورمیانه در مسیر رشد ۴ تا ۶ درصدی قرار داشته و شهرهایی مانند دبی، ابوظبی و ریاض از محرک‌های اصلی آن بوده‌اند.

ویدیو

